

KS. KRZYSZTOF JEŻYNA

POŚLANNICTWO KAPŁANÓW W NOWEJ EWANGELIZACJI

Kościół jest taką wspólnotą wierzących, w której dzięki darom Ducha Świętego objawia się różnorodność powołań i posług. Ta różnorodność powołań i posług urzeczywistnia się także na drodze sakramentalnej, chodzi tu o dwa sakramenty w służbie wspólnoty: kapłaństwo i małżeństwo. Chociaż w kapłaństwie Jezusa Chrystusa mają udział wszyscy ochrzczeni, to jednak szczególną służbę pełnią we wspólnocie ci, którzy przez sakrament święceń uczestniczą w kapłaństwie hierarchicznym¹. Tożsamość kapłaństwa służebnego wymaga odczytania wymiaru trynitarneho, ze szczególnym akcentem na wymiar chrystocentryczny oraz uwzględnienia aspektu eklezjalnego. Sakrament kapłaństwa upodabnia ochrzczonego do Chrystusa i namaszcza go w Duchu Świętym do posługi przepowiadania, uświęcania i kierowania Ludem Bożym oraz upoważnia do urzeczywistniania zbawczej obecności Najwyższego Kapłana².

Znamię sakramentalne sprawia, że kapłan otrzymuje charyzmat Ducha Świętego oraz władzę i świętą moc działania „in persona Christi Capitis”³. Ów charakter sakramentalny upoważnia do udziału we władzy⁴, czyli repre-

Ks. dr hab. KRZYSZTOF JEŻYNA, prof. KUL – dyrektor Instytutu Teologii Moralnej KUL; kierownik Katedry Teologii Moralnej Szczegółowej KUL; adres do korespondencji: ul. Ogrodowa 14, 20-075 Lublin; krzycho@kul.lublin.pl

¹ Katechizm wyróżnia kapłaństwo chrzcielne i kapłaństwo hierarchiczne (urzędowe). Por. B. N a d o l s k i. *Słowo Boże i sakramenty święte*. W: *Katechizm Kościoła Katolickiego*. Wprowadzenie. Red. M. Rusecki, E. Pudełko. Lublin 1995 s. 161.

² Por. PDV 12. Por. także: A. C h a p e l l e. *Posługa przewodniczenia. Eucharystia*. „Kolekcja Communio” 1986 nr 1 s. 280.

³ Por. CHL 22.

⁴ Władza święceń jest inna niż władza świecka, ma nade wszystko charakter służebny. Por. G. K o c h. *Sakramentologia – zbawienie przez sakramenty*. Tł. W. Szymona. Kraków 1999 s. 319.

zentowania Chrystusa wobec Kościoła i świata⁵ Święta moc przeznacza zaś do służby Kościołowi, by głosząc Ewangelię i sprawując sakramenty jednoczyć wspólnotę w Duchu Świętym⁶

Kapłan odnajduje więc swoją tożsamość – godność, powołanie i misję – w trynitarnej tajemnicy Kościoła. Dzięki szczególnemu zjednoczeniu z Chrystusem kapłan staje się sługą Jego Kościoła: tajemnicy, komunii i misji. Jest więc sługą Kościoła – tajemnicy dokonując sakramentalnych znaków obecności Chrystusa, jest sługą Kościoła – komunii tworząc jedność prezbiterium, jest sługą Kościoła – misji, ponieważ dzięki niemu wspólnota głosi Ewangelię i daje jej świadectwo⁷

I. KAPŁAŃSTWO W KOŚCIELE – TAJEMNICY

Nowa ewangelizacja jest nie do pomyślenia bez życia i posługi tych, którzy na mocy sakramentu święceń uczestniczą w szczególny sposób w kapłaństwie Chrystusa. Pomimo zauważalnego kryzysu kapłaństwa i powołań kapłańskich Kościół pokłada ufność w Bogu, który jest wierny swoim obietnicom, „dzięki temu Kościół czuje, że potrafi stawić czoło trudnościom i wyzwaniom nowej epoki historycznej i przygotować dziś i w przyszłości dobrze uformowanych kapłanów, którzy będą przekonanymi i gorliwymi sługami „nowej ewangelizacji”, wiernie i wspaniałomyślnie służącymi Jezusowi Chrystusowi i ludziom”⁸

Mówiąc o posłannictwie kapłanów należy mieć na myśli wszystkich tych, którzy uczestniczą w kapłaństwie hierarchicznym, a więc biskupów, kapłanów i diakonów: „biskupi są jej głównymi podmiotami oraz przewodnikami całej wspólnoty chrześcijańskiej, jak to w swoim czasie stwierdziliśmy. W tym dziele wspomagają ich prezbiterzy oraz w pewnej mierze diakoni, zgodnie z normami i praktyką Kościoła, zarówno dawniej, jak i w obecnym okresie «nowej ewangelizacji»”⁹ Ta odpowiedzialność za Kościół, mając swe korze-

⁵ Kapłan, działając „in persona Christi”, reprezentuje Chrystusa wobec wspólnoty Kościoła, choć można powiedzieć, że kapłan jest także przedstawicielem tej wspólnoty wobec Boga, działając „in persona Ecclesiae” Por. W. B o ł o z. *Eklezjalne aspekty moralności chrześcijańskiej*. Tuchów 1999 s. 135.

⁶ Por. G. G r e s h a k e. *Być kapłanem*. Tł. K. Wójtowicz. Wrocław 1983 s. 92.

⁷ Por. PDV 16.

⁸ PDV 10.

⁹ J a n P a w e ł II. Kat. *Misja ewangelizacyjna prezbiterów* (21.04.1993) nr 1. W: *Ka-*

nie we włączeniu w Chrystusa i w uczestnictwie w Jego kapłaństwie, jest ściśle związana z tym, co w dokumentach Kościoła określane jest mianem eklezjalnej tożsamości kapłańskiej¹⁰

Udział kapłanów w nowej ewangelizacji wiąże się, według Papieża, z przewyciężeniem kryzysu tożsamości kapłańskiej¹¹. W adhortacji *Pastores dabo vobis* Ojciec Święty przekonuje, że drogą wyjścia z tego kryzysu jest poznanie natury i misji kapłana w Kościele i wobec świata. Jak już było mówione, tożsamość kapłańska ma swe źródło w życiu i misji Trójcy Świętej¹², swoją pełną realizację znajduje natomiast w kapłaństwie Chrystusa. Znamię sakramentalne, będące znakiem wyjątkowego zjednoczenia z Chrystusem, daje udział we władzy i świętej mocy działania „in persona Christi”¹³ Jednak niezatarty charakter sakramentalny odznacza się dynamizmem i zobowiązuje do coraz głębszego uczestnictwa w kapłaństwie Chrystusa¹⁴ Łaska sakramentalna konsekruje i uświęca kapłana, aby upodobniony do Chrystusa mógł pełnić swoją misję we wspólnocie Kościoła¹⁵

Pełnienie posługi kapłańskiej w Kościele i dla Kościoła wynika z udziału w potrójnym urzędzie Chrystusa. Uczestnictwo w posłannictwie Chrystusa sprawia, że kapłan spełnia posługę: słowa, sakramentu i służby miłości¹⁶ Tak wszechstronne działanie wymaga zaawansowania w wypełnianiu powołania do świętości. Realizuje się ono głównie w postawie miłości pasterskiej, na wzór Jezusa Chrystusa i w oparciu o dar Ducha Świętego¹⁷

Dlatego ontologia konsekracji Sakramentu Kapłaństwa wyklucza „wszelkie próby interpretowania posługi kapłańskiej w kategoriach świeckich, tak jakby prezbiter zajmował się po prostu wprowadzaniem sprawiedliwości albo sze-

techezey Ojca Świętego Jana Pawła II. *Kościół*. Kraków–Ząbki 1999 s. 221. Por. J. B u x a k o w s k i. *Podstawy teologiczne posłannictwa diakona, prezbitera i biskupa*. W: *Ewangelizacja w tajemnicy i misji Kościoła. Program duszpasterski na rok 1994/95. Komisja Episkopatu Polski Duszpasterstwa Ogólnego*. Red. E. Szczotok, A. Liskowacka. Katowice 1994 s. 87-116.

¹⁰ Por. PDV 2.

¹¹ Por. S. C i c h y. *Misja kapłaństwa służebnego*. W: *Ewangelizacja w tajemnicy i misji Kościoła* s. 134-147.

¹² Por. PDV 12.

¹³ Por. ChL 22.

¹⁴ Por. KKK 1589. Por. także: N a d o l s k i. *Słowo Boże i sakramenty* s. 161.

¹⁵ Por. PDV 23. Por. także: B o ł o z. *Eklezjalne aspekty moralności chrześcijańskiej* s. 135; C h a p e l l e. *Posługa przewodniczenia* s. 278.

¹⁶ Por. PDV 15.

¹⁷ Por. PDV 23.

rzeniem miłości w świecie”¹⁸ Kapłan naprawdę konsekrowany jest wyznaczony – jak Chrystus – do sprawowania kultu Ojca oraz do prowadzenia misji ewangelizacyjnej, dzięki której szerzy i ofiarowuje braciom rzeczy święte – prawdę i łaskę Bożą. W kontekście nowej ewangelizacji, choć ciągle mówi się o potrójnej posłudze kapłana: prorockiej, kapłańskiej i pasterskiej, to jednak podkreśla się przede wszystkim prorocką posługę słowa i kapłańską posługę kultyczną.

Co pewien czas odżywa w Kościele dyskusja nad tym, czy kapłan pełni funkcję ewangelizacyjną czy kultyczną. Od Soboru posługę ewangelizacyjną łączy się z posługą uświęcania. Wynika to zarówno z przykładu samego Chrystusa, jak i praktyki pierwotnego Kościoła¹⁹ Związek liturgii z ewangelizacją nie jest powierzchowny, gdyż liturgiczne sprawowanie Paschy Chrystusa wprowadza ludzi w rzeczywistość zbawczą, poprzedzoną głoszeniem słowa i zaktualizowaną w sakramentach. Ponadto Sobór dowartościował *opus operantis* prezbitera w sprawowaniu sakramentów. Kapłan, będąc narzędziem Chrystusa i Kościoła, pozostaje narzędziem świadomym i aktywnym w dziele uświęcenia i zbawienia²⁰ Stanowi to podstawę do mówienia o moralnych i pastoralnych obowiązkach prezbiterów dotyczących sprawowania sakramentów.

Misja ewangelizacyjna prezbiterów, skoncentrowana na głoszeniu Ewangelii, jest istotnie związana z posługą uświęcania za pośrednictwem sakramentów²¹ Istnieje nierozłączna więź między słowem i sakramentami, dlatego już Sobór Trydencki odrzucił propozycję zacieśnienia kapłaństwa jedynie do posługi głoszenia Ewangelii²² Jedność misji ewangelizacyjnej i posługi sakramentalnej sprawia, że próba ich oddzielenia spowodowałaby rozbitcie jedności Kościoła i wystawiłaby wiarę na niebezpieczeństwo. Posługa głoszenia słowa Bożego prowadzi do sakramentów i życia chrześcijańskiego, w praktyce przeżywanego we wspólnocie Kościoła, ewangelizacja jest bowiem

¹⁸ J a n P a w e ł II. *Kat. Prezbiterat – służebne uczestnictwo w kapłaństwie Chrystusa* (31.03.1993) nr 8. W: *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół* s. 221.

¹⁹ Por. B. M i g u t. *Znaki misterium Chrystusa. Historiozbawcze ujęcie sakramentów według Salvatore Marsilego OSB (1910-1983)*. Lublin 1996 s. 276-278; H. L a n g k a m m e r. *Eucharystia sakramentem wśród sakramentów*. W: *Jezus eucharystyczny*. Red. M. Rusecki, M. Cisko. Lublin 1997 s. 163.

²⁰ Por. M i g u t. *Znaki misterium Chrystusa* s. 279.

²¹ Por. KKK 893.

²² J a n P a w e ł II. *Misja prezbiterów w sakramentalnej posłudze uświęcania* (5.05.1993) nr 1-2. W: *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół* s. 226-227.

pierwszą z tych „prac apostołskich”, które czyniąc dziećmi Bożymi przez wiarę i chrzest, włącza we wspólnotę chwalcących Boga²³

Kapłan niekwestionowaną jedność misji ewangelizacyjnej i posługi sakramentalnej może wyrażać na różne sposoby, uwzględniając własne charyzmaty oraz dostosowując posługi do nowych sytuacji i potrzeb ludzi. Dlatego przy „rozdziale pracy można kłaść większy nacisk na przepowiadanie albo na kult oraz sakramenty, w zależności od uzdolnień osób i potrzeb środowiska. Niewątpliwie jednak celem przepowiadania i nauczania prezbiterów, nawet na najwyższym poziomie akademickim i naukowym, musi być służba na rzecz misji uświęcania przez sakramenty”²⁴ Ta rola kapłanów jest nie do zastąpienia. Oczywiście zbawienia dokonał Chrystus, jednak w dzisiejszej ekonomii zbawienia dzieło uświęcania wiernych dokonuje się za pośrednictwem posługi prezbiterów²⁵ Kapłan poprzez sakramenty pobudza do wzrostu nowego życia, które jest życiem wiary, nadziei i miłości. Kapłan jest odpowiedzialny za wiarę przyjmującego sakramenty, a szczególnie za sposób sprawowania samych sakramentów oraz świadectwo wiary w całym swoim życiu. Choć sakramentalnej posłudze prezbiterów towarzyszy Boska skuteczność, to jednak istotna jest współpraca kapłana z łaską Bożą. Dlatego kapłan odpowiedzialny jest za przygotowanie i sprawowanie poszczególnych sakramentów oraz za świadectwo życia według łaski sakramentalnej²⁶

Na szczególne podkreślenie zasługuje Eucharystia, w której jednoczą się wszystkie sakramenty i posługi sprawowane przez prezbitera, znajdują one w niej swój szczyt i zjednoczenie, albowiem Eucharystia jest celebracją Paschy. Istnieje tu ścisły związek kapłaństwa z Eucharystią – nie ma kapłaństwa bez Eucharystii ani też Eucharystii bez kapłaństwa²⁷ Eucharystia sprawowana przez prezbitera z ludem stanowi źródło ewangelizacji. Świadczy to o wielkim znaczeniu Eucharystii dla dzieła ewangelizacji, do którego prezbiter jest powołany. Można jednak mówić o podwójnej zależności: z jednej strony o ewangelizacji poprzez Eucharystię, z drugiej Eucharystia zapewnia owocność posługi ewangelizacyjnej. Dlatego prezbiter winien wychodzić od Eucharystii i do niej

²³ Por. KL 10.

²⁴ J a n P a w e ł II. *Misja prezbiterów w sakramentalnej posłudze* nr 2 s. 227.

²⁵ Por. DK 5.

²⁶ Por. J a n P a w e ł II. *Misja prezbiterów w sakramentalnej posłudze* nr 4 s. 228-229. Por. także: S. O l e j n i k. *Teologia moralna życia osobistego*. Włocławek 1999 s. 273-274.

²⁷ Por. C h a p e l l e. *Posługa przewodniczenia* s. 277; A. J. N o w a k. *Dojrzałość chrześcijańska w życiu kapłańskim*. W: *Dojrzałość chrześcijańska*. Homo meditans. T. 11. Red. A. J. Nowak, W. Słomka. Lublin 1994 s. 49.

powracać. Niepowtarzalny kontakt z misterium Chrystusa i jego wewnętrzne doświadczenie rodzą pełną moc ewangelizacji: ma ona wymiar obiektywny przez zetknięcie z Objawieniem oraz subiektywny – tworzy przeżycie wewnętrzne²⁸ W ten sposób ewangelizacja osiąga swój szczyt w Eucharystii. Kapłaństwo partycypuje w sposób bezpośredni w centrum oraz szczyt całej ewangelizacji, którym jest Chrystus eucharystyczny²⁹

II. KAPŁAŃSTWO W KOŚCIELE – KOMUNII

Misja kapłanów ma na celu budowanie jedności Kościoła, a to wymaga zgodnej współpracy wszystkich członków Kościoła, a mianowicie między kapłanami i biskupem, między kapłanami diecezjalnymi i zakonnymi, między kapłanami i świeckimi. Taka współpraca wiąże się jednak z uznaniem różnych darów, charyzmatów, urzędów i posług oraz domaga się wyraźnego poczucia własnej tożsamości w Kościele oraz świadomości odrębności od drugich. Taka współpraca wymaga nade wszystko właściwej motywacji, czyli „wzajemnego zaufania, cierpliwości, łagodności, wyrozumiałości i umiejętności czekania; przede wszystkim jednak zakorzeniona jest w miłości do Kościoła większej niż miłości do siebie samego i do społeczności, do których się należy”³⁰

W ramach eklezjologii komunii istnieją różne posługi dotyczące kapłaństwa powszechnego, a to oznacza, że odpowiedzialność podejmują nie tylko kapłani, ale także Lud Boży jako całość. Wymaga to określenia właściwych relacji kapłaństwa hierarchicznego do kapłaństwa powszechnego wiernych, czyli uznania ich własnej tożsamości. Jak już było wspomniane kapłaństwo powszechne wiernych i kapłaństwo służebne różnią się istotą, a nie jedynie stopniem. Dlatego nie można się zgodzić z opinią, że kapłaństwo służebne jest „jakimś tylko «produktem» powszechnego kapłaństwa wiernych. Nie pochodzi z wyboru czy delegacji społeczności wierzących. [...] Chrześcijanin staje się podmiotem tego urzędu na podstawie osobnego sakramentu: *sacramentum ordinis*”³¹

²⁸ Por. M i g u t. *Znaki misterium Chrystusa* s. 282-283.

²⁹ Por. N o w a k. *Dojrzałość chrześcijańska w życiu kapłańskim* s. 50.

³⁰ PDV 59.

³¹ J a n P a w e ł II. *Kat. Kościół jako wspólnota kapłańska* (18.03.1992) nr 4. W: *Katechety Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół* s. 94.

Należy podkreślić, iż „kapłaństwo urzędowe pozostaje zasadniczo na usługach królewskiego kapłaństwa wszystkich wiernych i jemu jest przyporządkowane”³² Oznacza to, że dla zapewnienia jedności w Kościele pasterze powinni traktować swój urząd jako służbę wobec Ludu Bożego, natomiast świeccy mają uznawać posługę kapłanów za niezbędną dla swojego życia i misji w Kościele.

Ostatecznie kapłaństwo hierarchiczne jako szczególna służba zostało ustanowione w Kościele w tym celu, aby mogły się aktualizować wszystkie zasoby powszechnego kapłaństwa wiernych³³ Kapłaństwo hierarchiczne jest „służbą dla” – skierowane ku Chrystusowi i ku ludziom, a więc dla ludzi i dla wspólnoty Kościoła, a to oznacza konieczność odejścia od ujęcia indywidualistycznego³⁴ Nade wszystko kapłani mają karmić Kościół słowem i łaską Bożą: „kapłan urzędowy dzięki władzy świętej, jaką się cieszy, kształci lud kapłański i kieruje nim, sprawuje w zastępstwie Chrystusa (*in persona Christi*) ofiarę eucharystyczną i składa ją Bogu w imieniu całego ludu”³⁵ Dlatego w ofierze eucharystycznej kapłaństwo wiernych osiąga swój szczyt przez złączenie swoich ofiar z ofiarą Chrystusa. W tym kontekście należy podkreślić obowiązek współpracy kapłanów ze świeckimi. Mają oni uważnie słuchać świeckich i razem z nimi rozpoznawać znaki czasów, uwzględniając także ich potrzeby, jak również uznać ich doświadczenie i kompetencję w różnych dziedzinach ludzkiego działania. Już alumni winni być wychowywani do odpowiedzialności za świeckich, zwłaszcza w ukazywaniu młodym „różnego rodzaju powołań i przygotowania do nich (do małżeństwa, do służby społecznej, do apostołstwa, do posług i obowiązków duszpasterskich, do życia konsekrowanego, do kierowania życiem politycznym i społecznym, do pracy naukowej, do nauczania). Szczególnie ważne jest kształtowanie i podtrzymywanie w ludziach świeckich świadomości, że są powołani, by przenieść i przekształcać świat ewangelicznym światłem”³⁶

Odpowiedzialność kapłanów za Kościół dotyczy także uznania i właściwej opieki nad wspólnotami kościelnymi, ze względu na ich szczególną rolę

³² ChL 22.

³³ Por. J a n P a w e ł II. *Kat. Kościół jako wspólnota kapłańska* nr 6 s. 95.

³⁴ Por. N a d o l s k i. *Słowo Boże i sakramenty* s. 161.

³⁵ KK 10. Por. S. M o j e k. *Kapłan Chrystusa – ojcem duchownym w postudze ludowi Bożemu*. W: *Kapłan pośród ludu kapłańskiego*. Homo meditans. T. 14. Red. W. Słomka, J. Misiurek. Lublin 1993 s. 99-107.

³⁶ PDV 59.

w nowej ewangelizacji³⁷ Dotyczy to dawnych i nowych form stowarzyszenia się, takich jak bractwa, towarzystwa, pobożne stowarzyszenia oraz różne „ruchy”, bardzo dziś żywotne w Kościele. Jan Paweł II wskazał także na zadania kapłanów i świeckich w odniesieniu do pobożności ludowej, której obyczaje i praktyki mają nabierać wartości eklesjalnej, „jeśli zostaną przygotowane i przeprowadzone z myślą o wymogach ewangelizacji”³⁸

III. KAPŁAŃSTWO W KOŚCIELE – MISJI

Kapłani świadomi Kościoła – misji mają odkrywać i przeżywać wymiar misyjny Kościoła, fakt, że mocą sakramentu samo ich kapłaństwo jest z istoty swej misyjne. Ojciec Święty wskazuje na zależność daru i zobowiązania: „dar duchowy, otrzymany przez prezbiterów w święceniach, przygotowuje ich nie do jakiejś ograniczonej i zacieśnionej misji, lecz do najszerszej i powszechnej misji zbawienia «aż po krańce ziemi»; każda bowiem posługa kapłańska uczestniczy w owym uniwersalnym zasięgu misji powierzonej przez Chrystusa Apostołom”³⁹

Dlatego mają głosić Ewangelię przy użyciu różnych form i metod, w tym w miarę możliwości wykorzystywać także środki społecznego przekazu, nade wszystko zaś mają być posłuszni prowadzeniu Ducha Świętego. Wrażliwość na natchnienia i moc Ducha Świętego ma rozwijać duchowość misyjną. Natomiast posłuszeństwo biskupowi w konkretnych okolicznościach może oznaczać gotowość do opuszczenia własnego kraju, aby głosić Ewangelię poza jego granicami⁴⁰ Kapłaństwo jest więc uniwersalistyczne geograficznie i społecznie⁴¹

Pierwszą funkcją prezbiterów jest głoszenie słowa Bożego⁴², ponieważ

³⁷ Jest to oczywiste, skoro „nowa ewangelizacja ma na celu formowanie dojrzałych wspólnot kościelnych składających się z autentycznych chrześcijan, świadomych i wytrwałych w wierze i miłości. Mogą one od wewnątrz ożywiać społeczeństwa, również tam, gdzie Chrystus Odkupiciel człowieka jest nieznanym lub gdzie o Nim zapomniano, albo gdzie słaba jest więź między Nim a ludzkimi myślami i życiem” J a n P a w e ł II. *Kat. Dziedziny apostołstwa świeckich: uczestnictwo w misji Kościoła* (16.03.1994) nr 5. W: *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół* s. 338.

³⁸ Tamże.

³⁹ RMis 67.

⁴⁰ Por. PDV 59.

⁴¹ Por. N a d o l s k i. *Słowo Boże i sakramenty* s. 161.

⁴² Por. KK 28; KO 4; KKK 1564. K o c h. *Sakramentologia* s. 319. Trzeba jednak zazna-

„podstawą osobistego i wspólnotowego życia chrześcijańskiego jest wiara, którą pobudza słowo Boże i która karmi się tym słowem”⁴³ Konieczność misji ewangelizacyjnej wiąże się z obowiązkiem kształtowania Ludu Bożego oraz z prawem wszystkich do otrzymywania od kapłanów orędzia ewangelicznego.

Dlatego celem przepowiadania słowa Bożego jest wzbudzanie i ożywianie wiary oraz przyczynianie się do wzrostu Kościoła. „Przez zbawcze bowiem słowo – mówi Sobór – rodzi się wiara w sercach niewierzących, a w sercach wierzących rozwija; dzięki niej powstaje i wzrasta wspólnota wiernych”⁴⁴ Stąd podstawowym obowiązkiem kapłana jest głosić Ewangelię, a jej celem winno być szerzenie, umacnianie i wzrost wiary. Głoszenie słowa i pogłębianie wiary powinno dokonywać się w ścisłej łączności z sakramentami, poprzez które Chrystus przekazuje i rozwija życie łaski⁴⁵ Warto zauważyć, że w samym sprawowaniu sakramentów zawiera się już przepowiadanie, a to ze względu na teologiczne i katechetyczne bogactwo formuł i czytań liturgicznych. Jednak przepowiadanie, tak jak i wiara, „powinno poprzedzać sprawowanie sakramentów, towarzyszyć mu i je wieńczyć, począwszy od przygotowania koniecznego do ich przyjęcia, aż po troskę o ich owocowanie w wierze i życiu”⁴⁶

Zadaniem kapłana jest głosić słowo Boże, które „nie jest «naszym» słowem, nie możemy nim manipulować, zmieniać go, dostosowywać do własnych upodobań, lecz powinniśmy je głosić w całej pełni”⁴⁷ Na prezbiterze spoczywa więc szczególna odpowiedzialność. Oznacza to, że jego przepowiadanie nie może ograniczać się do psychologicznego wypowiedzania się, przekazywania własnych myśli czy osobistych doświadczeń. Ponadto w dziele ewangelizacji nie wystarczają same „wypowiedzi”, mające znamię charyzmatycznego uniesienia, bowiem „nieodzowna jest ewangelizacja prowadzona w sposób autorytatywny, umotywowany i – gdy trzeba – «systematyczny», tak jak to miało miejsce w czasach apostołskich i w pierwszej wspólnocie

czyć, że biskupi są głównymi podmiotami głoszenia słowa Bożego. Por. J a n P a w e ł II. *Kat. Biskupi „zwiastunami wiary” w głoszeniu Ewangelii* (4.11.1992) nr 1. W: *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół* s. 161; J a n P a w e ł II. *Kat. Misja ewangelizacyjna prezbiterów* nr 1 s. 221.

⁴³ J a n P a w e ł II. *Misja ewangelizacyjna prezbiterów* nr 2 s. 221-222.

⁴⁴ DK 4.

⁴⁵ Por. C h a p e l l e. *Postuga przewodniczenia* s. 275.

⁴⁶ J a n P a w e ł II. *Misja ewangelizacyjna prezbiterów* nr 4 s. 223.

⁴⁷ J a n P a w e ł II. *Misja ewangelizacyjna prezbiterów* nr 3 s. 222-223; R. K a m i ń s k i. *Ewangelizacja parafii przez kaznodziejstwo*. RT 40:1993 z. 6 s. 63-73.

jerozolimskiej: a więc kerygma i katecheza, która – za sprawą Ducha Świętego – pozwala umysłom odkryć w całości i «pojąć» Boży plan zbawienia»⁴⁸

Chcąc pogodzić autentyczność przepowiadania i oczekiwania słuchaczy Sobór przyjął zasadę „przystosowania” sposobu głoszenia słowa⁴⁹ Oznacza to, że kapłan powinien „odpowiedzialnie i z poczuciem realizmu postawić sobie pytanie, czy słuchacze rozumieją to, co głosi i czy ma to wpływ na ich sposób myślenia i życia. Powinien również uwzględniać w swoim własnym przepowiadaniu różne potrzeby słuchaczy i okoliczności, z powodu których się gromadzą i proszą go o zabranie głosu”⁵⁰ Kapłan świadomy swych naturalnych uzdolnień powinien posługiwać się nimi, pomagając ludziom zrozumieć i przyjąć słowo Boże. Ze względu na to, że naturalne talenty łatwo koncentrują uwagę na osobie przepowiadającego, winien chętniej posługiwać się nadprzyrodzonymi charyzmatami, które służą dobru innych i budowaniu Kościoła. Tej posłudze powinna towarzyszyć modlitwa do Ducha Świętego, by pomógł przy wyborze odpowiedniego i skutecznego sposobu przemawiania, zachowania się i prowadzenia dialogu ze słuchaczami.

Połączenie zasady „przystosowania” z uznaną różnorodnością form autentycznego przepowiadania Ewangelii⁵¹ pozwala kapłanom realizować zobowiązanie głoszenia słowa Bożego na różny sposób. Czynią to przez świadectwo swego życia, głosząc niewierzącym tajemnicę Chrystusa, przekazując katechezę chrześcijańską lub wyjaśniając naukę Kościoła albo starając się badać problemy swojej epoki w świetle nauki Chrystusa. Poszukiwanie nowych metod ewangelizacji staje się konieczne wówczas, gdy kapłan natrafia na środowiska przeniknięte ateizmem, agnostycyzmem, ignorancją lub obojętnością religijną. Wtedy doświadczenie niewystarczalności ludzkich środków w otwarciu duszy na przyjęcie Boga, czyli „tajemnicy pustych rąk”, otwiera najpełniej na łaskę Bożą i dary Ducha Świętego.

Jednym z aspektów prorockiej posługi kapłana jest misja głoszenia i świadectwa „Ewangelii powołania”⁵² Nauczanie o tajemnicy powołania w Koś-

⁴⁸ J a n P a w e ł II. *Kat. Kazanie św. Piotra: charyzmat i posługa słowa* (20.10.1989) nr 4. W: *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Duch Święty*. Kraków–Ząbki 1999 s. 76.

⁴⁹ Por. DK 4.

⁵⁰ J a n P a w e ł II. *Misja ewangelizacyjna prezbiterów* nr 7 s. 224-225.

⁵¹ „Kościół wskazuje zatem następujące sposoby przepowiadania słowa Bożego: świadectwo życia, które pomaga odkryć potęgę miłości Bożej i uwiarygodnia słowa tego, który je głosi; bezpośrednie głoszenie tajemnicy Chrystusa niewierzącym; katecheza oraz uporządkowany i pełny wykład nauki Kościoła; zastosowanie objawionej prawdy do oceny i rozwiązywania konkretnych problemów” J a n P a w e ł II. *Misja ewangelizacyjna prezbiterów* nr 6 s. 224.

⁵² Por. PDV 39.

ciele winno ukazywać wartość kapłaństwa hierarchicznego, a także prawdę o tym, jak bardzo potrzebuje go Lud Boży. Jan Paweł II zauważa, że „nadszedł czas, by mówić odważnie o życiu kapłańskim jako o bezcennej wartości, wspaniałej i uprzywilejowanej formie życia chrześcijańskiego”, powinno temu towarzyszyć wskazanie na kapłaństwo jako „realną możliwość dla tych młodych, którzy posiadają niezbędne dary i przymioty”⁵³

Dlatego już sama formacja kandydatów do kapłaństwa musi zmierzać do tego, by byli oni przepojeni duchem prawdziwie katolickim, gotowi głosić Ewangelię wszędzie. Szczególnie ważne jest tu kształtowanie świadomości uczestnictwa w zbawczej misji Kościoła⁵⁴ Stała formacja kapłana jest zarówno warunkiem misji, jak i niezastąpioną metodą przygotowania do misji – z jednej strony pomaga kapłanowi dostrzec całą powagę misji, a z drugiej wspaniałą łaskę realizacji Chrystusowego nakazu, pomaga też wytrwać w wierności wbrew wszelkim trudnościom, niedogodnym warunkom i zmęczeniu.

Formacja kapłańska, choć można ją rozumieć dwojako, jako formację do kapłaństwa i stałą formację kapłanów, zachowuje jednak wewnętrzną więź i zależność. Należy ją widzieć integralnie, łącząc różne jej wymiary: ludzki, duchowy, intelektualny oraz duszpasterski⁵⁵ Wszyscy kapłani winni być świadomi konieczności ich formacji, bowiem „nowa ewangelizacja potrzebuje nowych głosicieli Ewangelii, to znaczy kapłanów, którzy starają się przeżywać swoje kapłaństwo jako szczególną drogę do świętości”⁵⁶

BIBLIOGRAFIA

- Sobór Watykański II. Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium* (KK).
 Sobór Watykański II. Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum concilium* (KL).
 Sobór Watykański II. Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym *Dei verbum* (KO).
 Sobór Watykański II. Dekret o posłudze i życiu kapłanów *Presbyterorum ordinis* (DK).
 J a n P a w e ł II. Encyklika *Redemptoris missio* (RMis). Watykan 1990.
 J a n P a w e ł II. Adhortacja apost. *Christifideles laici* (ChL). Watykan 1988.

⁵³ PDV 39. Por. S. G r z e c h o w i a k. *Prezbitera troska własna o powołania kapłańskie*. W: *Ewangelizacja w tajemnicy i misji Kościoła* s. 168-178.

⁵⁴ Por. PDV 75.

⁵⁵ Por. PDV 42. W adhortacji *Pastores dabo vobis* poświęcono wiele uwagi wymiarom formacji: formacja ludzka (nr 43-44); formacja duchowa (nr 45-50); formacja intelektualna (nr 51-56) i formacja duszpasterska (nr 57).

⁵⁶ PDV 82.

- J a n P a w e ł II. Adhortacja apost. *Pastores dabo vobis* (PDV). Watykan 1992.
- J a n P a w e ł II. Kat. Kazanie św. Piotra: charyzmat i posługa słowa (20.10.1989) nr 4. W: Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Duch Święty. Kraków–Ząbki 1999 s. 76.
- J a n P a w e ł II. Kat. Kościół jako wspólnota kapłańska (18.03.1992) nr 4. W: Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół. Kraków–Ząbki 1999 s. 94.
- J a n P a w e ł II. Kat. Biskupi „zwiastunami wiary” w głoszeniu Ewangelii (4.11.1992) nr 1. W: Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół s. 161.
- J a n P a w e ł II. Kat. Prezbiterat – służebne uczestnictwo w kapłaństwie Chrystusa (31.03.1993) nr 8. W: Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół s. 221.
- J a n P a w e ł II. Misja prezbiterów w sakramentalnej posłudze uświęcania (5.05.1993) nr 1-2. W: Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół s. 226-227.
- J a n P a w e ł II. Kat. Misja ewangelizacyjna prezbiterów (21.04.1993) nr 1. W: Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół s. 221.
- J a n P a w e ł II. Kat. Dziedziny apostołstwa świeckich: uczestnictwo w misji Kościoła (16.03.1994) nr 5. W: Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół s. 338.
- Katechizm Kościoła Katolickiego. Poznań 1984.

PRIESTS' MISSION IN THE NEW EVANGELISATION

S u m m a r y

Priests is urgently needed by the new evangelisation. The identity of ancillary priesthood calls for the trinitary dimension with a particular stress laid on the Christocentric dimension and the ecclesial aspect. The sacrament of the priesthood makes the baptised like Christ, anoints him in the Holy Spirit, and entitles him to make the salvific presence of the High Priest real. Owing to a particular unity with Christ, the priest becomes a servant of His Church: the mystery, communion, and mission. He is therefore the servant of the Church-mystery by performing the sacramental signs of Christ's presence, he is the servant of the Church-communion and makes the unity of *presbyterium*. He is the servant of the Church-mission, for owing to him the fellowship preaches the Gospel and witnesses to It.

Translated by Jan Kłos

Słowa kluczowe: kapłaństwo, sprawowanie sakramentów, posługa jedności, głoszenie Ewangelii, nowa ewangelizacja.

Key words: priesthood, performing the sacraments, the ministry of unity, preaching of the Gospel, new evangelisation.